

Rubina Raja underviser på et ph.d.-kursus i Rom arrangeret af Urbnet.
Foto: Søren M. Sindbæk/UrbNet.

KAPITEL 6

Professor Rubina Raja

I en tid, hvor uerstattelige arkæologiske vidnesbyrd bliver ødelagt af krige og uroligheder – tænk bare på Syrien og Afghanistan – synes den samfundsmæssige vigtighed af forskning, der dokumenterer og studerer vores arkæologiske verdensarv, indlysende. Men det er langt fra den eneste grund til, at samfundet har brug for arkæologisk forskning.

Jeg møder Rubina Raja en tidlig morgen i november i Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab på H.C. Andersens Boulevard i København, inden hun skal til møde for centerlederne i selskabets mødelokale. Et besøg i Det Kongelige Danske Videnskaberne Selskab er en spændende oplevelse, hvis man er interesseret i videnskab og kulturhistorie. Alle har muligheden i forbindelse med selskabets offentlige arrangementer, hvor forskere fra alle videnskaber fortæller om deres arbejde. Man kan også se lokalerne, malerierne og bøgerne, der fortæller deres egen historie om dansk forskning og kunst siden oplysningstiden. Rubina Raja skriver sig på den ene side perfekt ind i denne historie og har da også været formand for Det Unge Akademi, selskabets afdeling for yngre forskere, inden hun blev valgt ind i selskabet. Men hun er i høj grad også en moderne arkæolog. Blandt andet inddrager hun naturvidenskabelige metoder i sine forskningsprojekter, som ofte tager udgangspunkt i arkæologiske materialer, der ikke tidligere er blevet undersøgt, og som hun har dokumenteret i Jordan, men hun arbejder ligeledes med et kulturhistorisk materiale fra det nu krigshærgede Syrien. Som det vil fremgå af samtalen, er forskningsprojekternes art meget langt fra det eneste modige valg, hun har taget i sit liv. Jeg går derfra inspireret og med en følelse af, at Rubina Raja og hendes forskning præcist illustrerer vigtigheden af dyb viden, perfektionisme og utrættelig flid. Der er en vis ironi i, at det er egenskaber, der i dag ikke sjældent fremstilles som antikverede.

Krigen der ændrede projektet

Rubina Raja fortæller, at de mest centrale emner for hende lige nu er forskningstemaerne i det Grundforskningscenter, hun leder, og i hendes andet forskningsprojekt, Palmyra Portræt Projektet. Grundforskningscenteret beskæftiger sig med urbane netværk og dynamikker. Palmyra Portræt Projektet handler om repræsentationer af individer i antikken. Begge beskæftiger sig med, hvordan verden hænger sammen, og hvordan man kan forstå verden – historisk og i dag – gennem samfund, der ikke længere eksisterer.

Palmyra Portræt Projektet har fået en helt uventet dimension på grund af borgerkrigen i Syrien. Det er et stort dokumentationsprojekt, hvis natur er grundforskning. Arbejdet er yderst relevant inden for den klassiske arkæologi, men i princippet umiddelbart kun interessant for en lille gruppe mennesker, siger Rubina Raja.

»Mit valg af disse emner udspringer af min nysgerrighed efter at forstå ting, som vi ikke har en direkte antropologisk adgang til, men som er baseret på materiale, andre har efterladt sig. Det var et projekt, jeg startede, før krigen brød ud, og det hænger ikke som sådan sammen med krigssituationen i landet. Men i de seneste år er det blevet sat ind i en meget bredere sammenhæng, fordi dokumentationen – det empiriske materiale – i stort omfang er blevet ødelagt af krigen. Det har affødt massiv opmærksomhed og tilført projektet en helt ny betydning. På den måde er der ofte forhold, som kan overraske en, og man er nødt til at være omstillingsparat og villig til løbende at sadle om i forhold til sin oprindelige intention med sådan et projekt. Jeg er meget stolt af, at vi har dokumentationen på plads og har gjort vores arbejde ordentligt.«

Palmyra Portræt Projektet illustrerer derfor på samme tid, hvor vigtig grundforskning er, og at det er uhyre vigtigt at gøre tingene til perfektion fra begyndelsen, selvom det kan være vanskeligt at forudsige, hvad arbejdet fører til. Samme tilgang og praksis karakteriserer Rubina Rajas Grundforskningscenter – nemlig at uanset hvor irrelevante ting kan synes i øjeblikket, skal de gøres ordentligt ned til mindste detalje.

»Jeg håber ikke, at jeg har lavet mit største gennembrud endnu – det, tror jeg, bliver nogle af vores resultater fra Grundforskningscenteret. Den del af min forskning, der har fået mest opmærksomhed hidtil, er grundforskningen i portrætprojektet og i det udgravningsprojekt, jeg leder i Jordan. Jeg plejer at sige, at det ikke er rocket science, men handler om grundighed kombineret med stamina. Af den grund opfatter jeg det heller ikke som et kæmpe gennembrud, men

mere som et udtryk for, at jeg har gjort det, som alle, der arbejder med sådan nogle ting, burde gøre. Et eksempel på, hvordan et high-definition case-study kan give indsigt i udviklinger, der kan studeres på globalt plan, er min og kollegers artikel om vores undersøgelser i Gerasa-området fra 2019 [19] (se billede i Faktaboks 1). Et andet eksempel, jeg er stolt af, er, at vi blev inviteret til at udfærdige en monografi om Vatikan-museernes Palmyra-samling [20]. Det er en stor ære.«

Trods Rubina Rajas uvilje mod at karakterisere dem som »rocket science«, har begge projekter besvaret en række vigtige spørgsmål ved at kombinere naturvidenskabelige metoder og dyb arkæologisk viden. Resultaterne fra disse projekter har rykket ved vores grundlæggende forståelse af historien i regionen, og både inden for fagfeltet og i såvel danske som internationale medier har det trukket overskrifter.

Antikke urbane netværk

Rubina Rajas Center for Urbane Netværksudviklinger tager, som navnet antyder, udgangspunkt i fortidens bysamfund og deres udvikling. Udviklingen af egentlige bysamfund førte massive ændringer med sig, for

FAKTABOKS 1

eksempel i form af kulturelle samspil og miljømæssige udvekslinger, og har stor betydning for forståelsen af nutidens civilisation. Den urbane arkæologi udgør en form for fysisk arkiv over livet i antikkens byer og vidner om deres lokale, regionale og internationale netværk. Denne type materiale er en vigtig del af grundlaget for forskningen i Center for Urbane Netværksudviklinger. Ved hjælp af arkæologiske, historiske og naturvidenskabelige metoder undersøger man, hvordan sådanne »urbane netværk« i præ-industrielle samfund har udviklet sig, og hvordan disse netværk har drevet samfundsmæssig udvikling – også på globalt plan. Projekterne i Grundforskningscenteret spænder fra værkstedsudgravninger i Ribe og byliv i Odense i middelalderen over en bred vifte af udgravnings- og forskningsprojekter i Syrien, Jordan, Østafrika og Rom til keramik som nøglen til forståelse af antikke samfund og kulturer.

Billedet viser et såkaldt Nymphaeum fra den antikke by Gerasa i Jordan. Rubina Raja og kolleger har for nylig publiceret et vigtigt studie af netop dette område [19].

Forskning er altid samfundsrelevant

Når grundforskning pludselig er så forbundet med en international krisesituation som Rubina Rajas arbejde i Syrien og desuden handler om et emne, der har politisk bevågenhed, nemlig urbanisering, så kunne man forestille sig, at disse forhold var med til at drive forskningen. Men Rubina Raja pointerer, at det ikke er tilfældet.

»Det er ren og skær nysgerrighed, der driver mine valg. Min nysgerrighed pirres især af spændende materialer, og derudover vil jeg gerne forsøge at svare på nogle af de store spørgsmål i verden: Hvorfor udviklede tingene sig, som de gjorde? Hvorfor udviklede de sig ikke sådan, som de måske burde have gjort? Det er forskningsspørgsmålene, der styrer valgene – jeg lader mig eksempelvis ikke begrænse af, hvilke spidskompetencer der er repræsenteret i en projektgruppe; hvis vi mangler nogen, finder vi dem.«

Dermed ikke sagt, at hun ikke føler et stort samfundsmæssigt ansvar. Det gør hun i høj grad, og det er hun blevet endnu mere opmærksom på, fordi hun ofte bliver bedt om at udtale sig, for eksempel i forhold til situationen i Syrien.

»Jeg vil ikke lade mig styre af samfundsforhold, men det er vigtigt, at forskning bidrager til en forståelse eller nuancering af de ting, der foregår i verden, og af den grund gør vi i vores projekter meget ud af at dele vores viden med andre. Motivationen for vores næste forskningsprojekt skal heller ikke være, at det er samfundsrelevant, for jeg mener som udgangspunkt, at al god forskning er samfundsrelevant. Derfor er det mig også magtpåliggende at sige, at uanset hvor nørdede ting ser ud, er de højst sandsynligt vigtige – ikke mindst, hvis de er blevet gransket ved de processer, der er forbundet med allokering af fondsmidler til et projekt. Efterfølgende er der en forpligtelse til at dele den viden, der er opnået, med omverdenen. Som Palmyra Portræt Projektet har vist, kan ens arbejde ende med at blive enormt

samfundsrelevant, uden at man havde forudset det, og så bliver man nødt til at forholde sig til det og agere derefter. Når det er sagt, handlede mit første postdoc-projekt – det, som trak mig tilbage til Danmark efter næsten ni år i udlandet – om religiøs identitet i Mellemøsten i antikken. Jeg havde regnet med at kunne sælge det som samfundsrelevant, men det fik bare ikke særlig meget opmærksomhed. Så igen: man skal ikke løbe efter en bestemt samfundsvinkel, man har defineret på forhånd. Det er materien, det handler om – ikke hvor smart titlen er.«

At respektere og udfordre den klassiske arkæologi

Rubina Rajas forskningsfelt er både den klassiske arkæologi samt arkæologien i bredere forstand. Den klassiske arkæologi er en konservativ akademisk disciplin, der udsprang af kunsthistorien, og som netop har fejret 300-års jubilæum. Det var den tyske kunsthistoriker Johann J. Winckelmann, som udviklede stilkritikken, og den klassiske arkæologi handler grundlæggende om at forstå typologier og udviklinger af forskellige genstande – såsom skulpturer og keramik – over tid. Det kan gøre det vanskeligt at nytænke, og det begrænser, hvad der accepteres inden for disciplinen klassisk arkæologi, da der er mange implicite forventninger forbundet med den lange tradition.

»Jeg fokuserer på at nærstudere materiale, der endnu ikke er blevet set på, for at finde ud af, hvordan det kan bidrage til den bredere tradition. Det er i virkeligheden essensen af Grundforskningscenteret, og det er også det, jeg har gjort med Palmyra Portræt Projektet. Det kræver nogle lange seje træk, men jeg tror på, at det er det, der forandrer disciplinen på sigt. Når man er ph.d.-studerende på Oxford, synes man nok ofte, at man er rimeligt god. I dag er jeg mere ydmyg. Det blev også klart for mig med årene, at hvis jeg skulle blive den forsker, jeg ville være, ville jeg være nødt til at forlade Oxford igen. Jeg tror på vigtigheden af at skifte forskningsmiljø og udfordre sig selv. Samtidig har jeg erfaret rigdommen i

Palmyra Portræt Projektet

FAKTABOKS 2

Ud over forskningen i Center for Urbane Netværksudviklinger (og en række andre projekter og aktiviteter) har Rubina Raja et andet stort igangværende projekt, Palmyra Portræt Projektet, som er finansieret af Carlsbergfondet. Dette projekt dokumenterer de gravportrætter af individer, som blev skabt fra ca. år 100 f.Kr. til år 273 e.Kr. (hvor byen blev ødelagt af romerne) i Palmyra i det nuværende Syrien, dengang en del af Romerriget. Projektet er en nøgle til forståelsen af kulturudvikling i denne region i antikken, for eksempel igennem portrætternes kronologiske udvikling, de portrætteredes klædedragt, symbolbruget og indflydelsen fra de omkringliggende lande og kulturer. I forbindelse med borgerkrigen i Syrien har projektet dog fået en essentiel dokumentarisk og aktuel betydning, da store mængder af arkæologisk materiale er blevet ødelagt. Glyptoteket i København har verdens største samling af palmyrenske gravportrætter uden for Syrien, og de spillede en hovedrolle i Ny Carlsberg Glyptoteks meget roste udstilling »Vejen til Palmyra« (september 2019-marts 2020).

Billedet viser et af de mest berømte af portrætterne, som har fået tilnavnet »Skønheden fra Palmyra«. Den danske arkæolog Harald Ingholt, der udgravede portrættet, købte det i 1928 til Glyptoteket og fik det transporteret fra sine udgravninger i Palmyra til København. Portrættet, som er fra ca. 190-210 e.Kr., stammer fra en velhavende palmyrensk familiegrav og har været dekoreret i stærke farver og med bladguld.

Foto: Ny Carlsberg Glyptotek / Anders Sune Berg

at interagere med andre faggrene, hvilket kan være med til at kaste nyt lys over ens disciplin. Men helt grundlæggende tror jeg ikke, at jeg har forandret mig. Jeg er meget nysgerrig; jeg synes, at hver dag er spændende, og det er en luksus at kunne fordybe mig i det, der interesserer mig allermost. Nogle gange synes jeg også, at arbejdet fylder for meget, men det er altid spændende!«

You can't have it both ways

Den klassiske arkæologi var for Rubina Raja den perfekte kombination af forskellige interessesfærer: Middelhavslandenes kultur og den materielle kultur kombineret med sproglig kunnen i oldgræsk og latin, plus alle de historiske kilder. Hun var tiltrukket af mangfoldigheden i kildematerialet, som gjorde det

muligt at kombinere elementer fra mange forskellige fagtraditioner i en disciplin. At hun valgte at skrive en ph.d., var på mange måder en smule tilfældigt. Efter sin overbygning i Oxford fik hun muligheden for at blive der med det projekt, hun havde udviklet. Derefter modtog hun et forskningsråds-stipendium. Hun mener selv, at hvis ikke hun havde fået de muligheder, var hun måske ikke blevet i forskningen. Rubina Raja er matematisk student med matematik, fysik, kemi og engelsk på højt niveau, så det lå ikke i kortene, at hun skulle læse arkæologi. Faktisk troede hun, at hun ville læse medicin, men en interesse for de mere historie-fokuserede discipliner blev vakt i gymnasietiden. Hun blev tidligt færdig med gymnasiet og brugte efterfølgende to år på at spille musik, blandt andet i et symfoniorkester, og overvejede, om hun skulle søge ind på konservatoriet. I stedet tog hun sig tid til at mærke efter, og valget faldt på den klassiske arkæologi.

»Det var ikke kærlighed ved første blik, og jeg overvejede faktisk at holde op efter det første år, men bestemte mig for at give det en chance. Jeg søgte senere ind på jura, men forberedte sideløbende et tredje år på bachelordelen, hvor jeg kunne tage til Rom og læse. Jeg læste italiensk oven i studiet på mit andet år på universitetet og kunne derfor noget italiensk, da jeg kom til Rom. Mens jeg var der, lærte jeg rigtig meget; jeg kom tilbage til essensen af faget, og jeg tror, at det var det, der gjorde, at jeg besluttede mig for at gøre min bacheloruddannelse færdig og derefter tage til udlandet og få min kandidatgrad. De gode undervisere betyder virkelig meget for ens valg og er med til at forme en fra første dag, man begynder at studere. Jeg synes, det er utroligt inspirerende, når nogen brænder for det, de laver, og kan formidle det på et forskningsmæssigt højt niveau. Det betød også meget for mig, da jeg tog til Rom og senere Oxford. Min vejleder i Oxford var vigtig på en lidt anden måde end man måske forestiller sig det. Han er en berømt professor og har især skrevet meget om antikke portrætter. Han vejledte ikke særlig meget, men han sagde to ting, der, set i bakspejlet, har haft stor betydning for

mig. Han sagde: »Really...?« – og så vidste man, at man skulle gå hjem og tænke over det. Og så sagde han: »You can't have it both ways«. Det betød, at man skulle være klar i spytet, når man argumenterede, ikke komme med vage konklusioner.«

Samme vejleder lærte også Rubina Raja at stille spørgsmål. Det første seminar, hun tog på sin overbygning i Oxford, var et, han ledte, som handlede om hellenistisk kunst. Alle skulle præsentere og alle skulle stille spørgsmål til de andres præsentationer. Ingen fik lov til at forlade lokalet, før alle havde stillet et spørgsmål. Det var uhyre formativt, fordi det fik de studerende væk fra den tankegang, at ens eget spørgsmål nok er dumt, som får mange til at afholde sig fra at stille spørgsmål i forsamlinger.

»Som studerende har man brug for at lære at tænke selvstændigt og at blive udfordret på det, man tænker. Man har ikke så meget brug for at blive kontrolleret. Min forskningstilgang er inspireret af grundigheden – at kunne sine ting til fingerspidserne. Selvfølgelig er der ting, man skal slå op, og det er derfor, vi har alle de bøger og al denne data. Men jeg mener, det er meget vigtigt at kunne trække på en grundig og dyb viden og få den til at spille sammen med de forsknings-spørgsmål, man nu en gang har formuleret. Det med grundigheden er nok en del af min personlighed. Sidste år holdt jeg for første gang en fødselsdag for mine veninder. Min ældste veninde, som jeg har gået i børnehaveklasse med, havde lavet en quiz, hvori et af spørgsmålene var: »Hvad gjorde Rubina, da hun skulle tage engelsk-eksamen i 9. klasse, fordi hun syntes, at hun skulle kunne alting?« Det korrekte svar var: »Hun læste ordbogen fra A til Z«. Det lyder jo rimeligt kedeligt. Men det er det, jeg mener med grundighed – en insisteren på at gennemtrawle de samme datasæt flere gange for at se, om vi har overset noget, som vi for eksempel har gjort med de palmyrenske portrætter. Det handler om at samle og tælle, beskrive ting og observere møn-

stre, og det tager virkelig lang tid, men man kan sige noget helt fantastisk, når man har gjort det.«

Når universitetet gør de studerende bange for at tænke for meget

Ud over at have den gode idé og de gode data er det klart, at man skal være god til at organisere for at lave rigtig god forskning. Hvert lille tandhjul skal fungere, for at man kan nå i mål. Rubina Raja mener grundlæggende, at man som forskningsleder skal kontrollere sine folk så lidt som muligt og i stedet sætte nogle klare rammer fra begyndelsen, hvorefter man løbende følger op. Men man kan ikke organisere sig ud af alt, og hun mener, at det at være en god motivator også er helt centralt. Hver enkelt skal føle sig motiveret og have meget klare meldinger om, hvilke aspekter af deres arbejde der fungerer godt, og hvor der skal optimeres. Den præcise form i centeret udvikler sig hele tiden. Den afhænger af sammensætningen iblandt medarbejderstaben og af projekternes karakter: det er forskellige former for vejledning, der er behov for, alt efter om folk sidder med deres eget projekt, eller om de spiller ind i større kollektive projekter. Nogle gange er det procesvejledning, andre gange er det en opfølgning på, om data bliver leveret til tiden.

»Jeg mødes typisk med hver medarbejder hver tredje uge for at få en opfølgning på, hvad der er sket, og mine projektmedarbejdere ved, at de kan skrive eller ringe til mig, hvis det brænder på. Men ellers aftaler vi fra gang til gang, hvad der skal gøres til næste gang, og hvis jeg ikke hører andet, går jeg ud fra, at det bliver ordnet, og at de informerer mig undervejs, hvis der er problemer. Det fungerer rigtig godt, hvis man har dygtige folk omkring sig. Jeg har respekt for, at de videnskabelige assistenter lægger den tid, de bliver betalt for, men en ph.d.-studerende kan i princippet ikke sige: »Nu er jeg færdig med mit projekt for i dag« – så bliver man aldrig forsker. Sådan er det bare. Desværre er det noget, vi på universiteterne indirekte opfordrer til med alle vores måle- og tidesystemer. Folk kan nærmest blive bange for at

tænke for meget og få den indstilling, at nu har de tænkt, og nu er klokken halv fem, og så må de hellere holde op, for man skal passe på, at man ikke kommer til at arbejde for meget. Det handler ikke om, at man skal sidde på kontoret til klokken 22; man må gerne gå hjem, man må lave alt muligt andet – man skal bare lade være med at holde op med at tænke. Men skal ikke spille sin tid – det er livet for kort til. Man bliver nødt til at sætte sig nogle rammer for, hvor langt man vil gå – ellers bliver man bitter. På et tidspunkt kunne jeg mærke, at jeg arbejdede for meget, og begyndte at skrive det ned. Det viste sig, at jeg i gennemsnit arbejdede 16–17 timer om dagen – så er det ikke sjovt mere. Det endte med, at jeg indførte en ramme for mig selv: jeg måtte ikke forfølge nye idéer i det efterfølgende år, jeg skulle bare lave de andre færdige. Det virkede ikke rigtig, for nogle idéer skal bare ud i livet. I stedet fokuserede jeg på at blive hårdere til at prioritere og sige nej til noget af det, jeg bliver spurgt om.«

Betydningen af ikke-funding på de forkerte tidspunkter

Rubina Rajas historie illustrerer, at funding på de rigtige tidspunkter, ikke overraskende, har meget stor betydning for ens forskerkarriere – men også, at det samme til tider er sandt for ikke-funding på de forkerte tidspunkter. Da hun var færdig med sin ph.d., fik hun en toårig postdoc-stilling i Hamborg, der delvist var finansieret af danske midler. Hun søgte derefter stillinger i hele verden. Det var afslag på afslag i to år. I en periode gemte hun alle de afslag, hun fik, fordi hun tænkte, at det ville være formativt for hendes egne kommende studerende at se, hvor meget arbejde der er i at skrive ansøgninger. Så kom hun til samtale på et juniorprofessorat, hvor der til sidst var to kandidater tilbage, den anden en mand. Dagen efter den tre timer lange samtale ringede den kvindelige professor, som havde opslået stillingen, og sagde: »Jeg kan jo ikke sige det officielt, så derfor får du det at vide på denne her måde: Det gik rigtig godt, og du var sådan set den bedste, men du har to børn, så du bliver aldrig profes-

sor«. Indtil da havde Rubina Raja arbejdet på at blive i Tyskland på grund af deres stærke tradition inden for den klassiske arkæologi. Men glasloftet var for tungt.

»Det gjorde mig trodsig, jeg tænkte, at det simpelthen ikke skulle være rigtigt. Så var jeg så heldig, at Novo Nordisk Fonden, som tidligere havde støttet klassisk arkæologi, ville indstille dette program. Så de udskrev et projekt, hvor man kunne søge de sidste 2,5 millioner kroner under en rammebevilling til klassisk arkæologi. Dem søgte jeg til at komme til Danmark på et projekt, jeg rigtig gerne ville lave – et projekt, som havde udviklet sig igennem alle de afslag, jeg havde fået. Det er nemt for mig at sige det i dag, men nogle gange bliver tingene bedre, hvis man bliver udfordret. Man får ikke alting i første omgang, og det er helt ok.«

Novo Nordisk stipendiet var et treårigt postdoc-projekt med ekstra midler til at afholde konferencer og lave internationale netværk. Det var en perfekt start på Rubina Rajas karriere, og hun er en stor fortaler for, at det er den måde, unge forskere skal støttes på: at de får deres løn plus noget mere, så de kan gøre lige, hvad de vil. Da Rubina Raja flyttede til Danmark, valgte hun at basere sit projekt i Aarhus, fordi det var der, det bedste danske miljø var, set fra hendes perspektiv. Det har hun ikke fortrudt, og hun er blevet i Aarhus siden. Hun havde tidligt øje for, at hun skulle forhandle gode muligheder igennem.

»Strategi er vigtigt i forskning. Vil man det ikke, skal man lade være. Og man skal kunne det bedre, når man er kvinde. Sådan er det. Man kan vælge at have ondt af sig selv, eller man kan gøre noget ved det.«

Ud af komfortzonen

Rubina Raja har tre børn, som er født i tre forskellige lande, og en mand, som har skrevet ph.d. på et Max Planck Institut og har et fuldtidsjob i et internationalt firma. De har fået tilværelsen til at fungere, og hun

mener, at det til dels er et spørgsmål om vilje og om at komme ud af sin komfortzone. Det kan godt være, at det er besværligt at pakke det hele ned i flyttekasser eller lade være med at købe et hus, men hvis det er sådan nogle overvejelser, der bliver afgørende for ens valg, skal man nok ikke være forsker. Det betyder ikke nødvendigvis, at man skal stræbe efter en nomadetilværelse, men man må indrette sig efter sine omstændigheder. Rubina Rajas mand bor i dag med deres børn i Tyskland, og hun pendler. I syv år, mens hun boede i Aarhus med børnene, var det omvendt, og det er et liv, deres børn trives med. Deres ældste, som går i 8. klasse, ringede for nylig og sagde: »Du har altid sagt, at jeg skal tage til udlandet, og nu er jeg blevet udtaget til at komme til Frankrig i to måneder til foråret – må jeg det?« Det kunne hun dårligt sige nej til.

»Man ligger, som man har redt, og i hvert fald får ens børn ikke et problem med at flytte sig. Og man får en masse oplevelser, og man undgår at blive magelig. Man skal passe på med ikke at blive for magelig, og samtidig skal det ikke gøre ondt hele tiden. Det er ikke mobiliteten, der er det afgørende. Det vigtige er, at man er engageret og nysgerrig og vil det bedste hele tiden. Man har ikke lyst til at være en halvgod forsker, ligesom man ikke vil gå til en halvgod læge eller spise halvgod mad.«

Forskning der holder i længden

Når det kommer til kommunikation, er det ifølge Rubina Raja svært at fortælle andre, hvad man laver, når man ved rigtig meget om det. Når man er vant til fagterminologi, bliver det sværere at kommunikere relevant. Men kommunikation er en vigtig disciplin at beherske, og det kræver øvelse. At kommunikere klart kan også medvirke til at kondensere og krystallisere de idéer, man har. Så forskningsformidling er en disciplin, man skal tage sig tid til at praktisere. Det betyder ikke, at vi alle sammen har tid til at holde hundrede forelæsninger på Folkeuniversitetet og svare på spørgsmål fra journalister hele tiden, eller at vi altid skal kommunikere, så alle kan forstå alting:

»Fremragende forskning er kombinationen af de rigtige spørgsmål, grundigheden i at besvare dem og twistet i at få besvaret dem på en måde, der gør dem relevante. Der er mange gode forskere i verden, og der er mange gode spørgsmål, men der er også rigtig mange dårlige måder at besvare gode spørgsmål på. Jeg kan ikke lide poppet forskning. Jeg kan godt lide, når det er grundigt, men det betyder ikke nødvendigvis, at det skal være kedeligt. Det handler om kombinationen af grundighed og de innovative spørgsmål. Vi er underlagt et system, hvor vi, direkte og indirekte, bliver opfordret til at publicere særlige steder, og det kan godt presse nogle til at tænke: »Jeg skal have to artikler der og der, og så nytter det ikke, at jeg laver grundig, kedelig forskning, så jeg må hellere finde på en smart titel og besvare et lille hjørne af problemet uden at gå i dybden med noget«. Det ser vi rigtig mange eksempler på. Og der vil jeg mene, at det kræver en vis integritet at holde fast i, at det ikke er den slags forskning, man har lyst til at bedrive, fordi det er ikke den, der holder i længden. Men det er en hårfin grænse, og det er svært at sige, hvor grænsen går for poppethed. Efter min mening er excellent forskning, når man ikke bare gør sig umage, men når man er grundig; med andre ord er grundighed en nødvendighed for det excellente. Det handler om at kunne sin lille og store tabel – også hvis man bliver vækket midt om natten. Det er

vigtigt at have både en grundviden og en dyb viden, for det er på baggrund af ens grundviden, at den meningsfyldte, dybe viden får mulighed for at udvikle sig. Samtidig skal man også have de gode idéer. Det er svært at sige, hvordan de lige præcis opstår, men det er ofte på grund af nyt og overraskende materiale, som får én til at overveje, hvilke spørgsmål inden for ens felt det kan være med til at belyse.«

Professor Rubina Raja

Født 1975

Uddannelse: M.St. og DPhil i Klassisk Arkæologi, begge fra University of Oxford, England

Professor i Klassisk Arkæologi, Aarhus Universitet

Leder af Center for Urbane Netværksudviklinger (Centre for Urban Network Evolutions, UrbNet), startet 2015

Leder udover Grundforskningscenteret en række andre forskningsprojekter, herunder Palmyra Portræt Projektet, Danish-German Jerash Northwest Quarter Project og Keramik i Kontekst

Modtager af en række prestigefyldte danske og internationale forskningspriser og gæsteprofessorater. Medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab
